

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005. május 25.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI MINISZTERIUM

AZ ÍRÁSBELI VIZSGA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÁLTALÁNOS SZEMPONTJAI

A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

A vizsgázó teljesítményének értékelésére nem lehet hatással, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől.

A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli az esszé és esetelemzés megoldásának lehetséges tartalmi összetevőit. Az ettől eltérő jó megoldást el kell fogadni.

A dolgozatot piros színű tollal kell javítani és a tanári gyakorlatnak megfelelően jelölni a súlyosabb helyesírási, nyelvhelyességi stb. hibákat.

A feladatok alatt található négyzetben az elérhető maximális pontszám van feltüntetve, az értékelő a mellette levő üres négyzetbe írja az általa megállapított pontszámot.

Egyes feladatokban a könnyebb differenciálhatóság érdekében a feladat részpontszámainak összegét osztani kell kettővel (majd esetleg felfelé kerekíteni) a feladatra adható végső pontszám megállapításához.

Amennyiben a vizsgázó a B rész mind a két feladatsorából oldott meg feladatokat, és nem állapítható meg egyértelműen, hogy melyiknek az értékelését akarta, az érettségi dolgozatot értékelő tanár feladata annak eldöntése, melyik megoldás a tartalmasabb, majd azt értékeli.

Egyes esszéfeladatokban a tanuló két kérdés megválaszolása közt választhat, de csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont. Amennyiben tévedésből mind a két feladatot megoldja a vizsgázó, és nem jelöli áthúzással, melyiket értékeljék, az érettségi dolgozatot javító tanár dönti el, hogy melyik feladat kidolgozásáért jár több pont, és azt veszi figyelembe.

Amennyiben bármely feladat értékelésében a tématarítás kompetenciát nulla ponttal értékeli a javító, azaz úgy ítéli meg, hogy a vizsgázó egyáltalán nem a megfogalmazott feladatot oldotta meg, a feladat egészének értékelése nulla pont, más kompetenciára vagy szempontra pontszám nem adható.

Az értékelő a javítás, értékelés végeztével kitölti a vizsgázó által elért összpontszámot tartalmazó táblázatot.

A rész**Társadalomismeret**

A.1. Az alábbiakban két téma címét találja. Válasszon a megadott témákból egyet! 20-25 soros esszé formájában foglalja össze az adott témáról gondolatait!

(Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont.)

A. A sajtó szabadsága és felelőssége

vagy

B. A drogfogyasztás terjedése és társadalmi következményei

.....
.....
.....
.....
.....

15 pont	
----------------	--

A sajtó szabadsága és felelőssége

Szempontok, kompetenciák	Feladat értékelése	Max. pont	Adott pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	
A feladat megértése, témataratás	A válasz a sajtó témájára fókuszál.	0-2	
Lényegkiemelés, témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben lényeges elemeket emel ki a vizsgázó, pl.: a médiavilág etikai kérdéseit, a sajtószabadság és az általános emberi szabadságjog szoros kapcsolatát, azt a történelmi folyamatot, amely elvárassá tette a sajtó szabadságát, a cenzúra eltörlését, de az un. rendkívüli állapot bevezetése joggal korlátozza a sajtószabadságot. A diktatúrákban az ellenállás egyik formája volt a szamizdat típusú irodalom. A vizsgázó érinti, hogy a politikai nyilvánosságnak elengedhetetlen feltétele a sajtó szabadsága, és a sajtó ma már külön hatalmi ágnak számít. Fontos szempont, hogy szabadság nem jelenthet szabadosságot, álhíreket, rémhíreket, a személyiségjog megsértését.	0-3	
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a sajtószabadság elvéről, történetiségéről. Szakkifejezéseket használ: pl. sajtótörvény, személyiségi jog, nem vagyoni kár, cenzúra, diktatúra.	0-3	
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz, pl.: ez lehet szinkron vagy diakron szemléletű bemutatás, vagy a törvények számbavétele, vagy a sajtóperek jellemzése, sajtóvétségek köre, kormányzati ellenőrzés igénye, a diktatúrák és a sajtó viszonya, az elemzés komplexitására törekszik.	0-3	
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizált (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Önálló véleményét megfogalmazta, megindokolta. Életszerű példákat említett. Legalább két, a médiából ismert példát említett: pl. Heti hetes elleni perek, áldozatokról készült közelképek, Lady Diana halálában a lesipuskások szerepe.	0-2	
Összesen		0-15	

A drogfogyasztás terjedése és társadalmi következményei

Szemponatok, kompetenciák	Feladat értékelése	Max. pont	Adott pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	
A feladat megértése, témataartás	A válasz a drog társadalmi veszélyének témájára fókuszál, nem a különböző drogok fajtáit mutatja be, nem a fogyasztás pszichés hatásait.	0-2	
Lényegkiemelés, témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben lényeges elemeket emelt ki a vizsgázó: pl. a narkotikumokkal az ifjúság egyre fiatalabb korban találkozhat, a terjesztőhálózat és az alvilág kapcsolata szoros, a kortárs csoportok befolyásoló szerepe jelentős, vita folyik a könnyű és nehéz drogok eltérő megítéléséről, a liberális holland út eredményességéről, a gyógyítás lehetőségeiről. Említhet pénzügyi, vallási, erkölcsi szempontokat.	0-3	
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a drogfogyasztás veszélyességéről, a deviáns viselkedés jellemzőiről, különböző a témával kapcsolatos társadalmi vitákról.	0-3	
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz: pl. a terjesztők felelőssége, fogyasztást kiváltó okok, problémák. Megelőzési és megoldási módok bemutatásának komplexitására törekszik.	0-3	
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizált (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Önálló véleményét megfogalmazta, megindokolta. Életszerű példákat említett.	0-2	
Összesen		0-15	

A.2. Az alábbi szöveg a jelenkori Magyarország egyik problémájáról, a hátrányos helyzetről szól.

Mutassa be 15-20 sorban a felvetett kérdést a megadott szempontok és az eset alapján! Kik és miért kerülnek peremhelyzetbe? Megteremthető-e szociális biztonság az ilyen emberek számára? Lakóhelyén milyen ezzel kapcsolatos problémákat észlelt?

Kis Éva 16 éves, állami gondozottként az elmúlt években különböző városokban élt, többször nevelőszülőkhöz került, de mindig megszökött. Járt beszélőn az anyjánál a kalocsai büntetés-végrehajtó intézetben, felkereste alkoholista apját is, de segítségre egyiküktől sem számíthatott. Az egyik pályaudvaron találkozott Zsolttal, akivel néhány napig boldog volt, együtt csöveztek a Balaton partján. Zsolt elment Ausztriába feketemunkát keresni, azóta nem hallott felőle, pontos címét nem tudja. Éva jelenleg 4 hónapos terhes.

.....
.....
.....
.....
.....

15 pont	
----------------	--

Szempontok, kompetenciák	Feladat értékelése	Max. pont	Adott pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát	0-2	
A feladat megértése, témataratás	A válasz a szegénységre, szegregációra, munkanélküliségre és esetleg a romák helyzetére fókuszál, a szegénység relativitásának észlelése.	0-2	
Lényegkiemelés, témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben lényeges elemeket emelt ki a vizsgázó, megállapítja: pl. hogy a rendszerváltás következtében kialakult új társadalmi-gazdasági struktúra nemcsak látenssé tette a szegénységet, hanem növelte is számukat. A társadalmi rétegek közti különbség is növekedett. Szociális háló jobb kiépítése, a szociális biztonság megteremtésének szükségessége közös felelősségünk. Halmozottan hátrányos helyzetű csoportok leszakadása a többség számára is veszélyekkel jár. Az állami gondozottak, a börtönből szabadulók kilátástalan helyzete. A gettósodás, mint a rossz várospolitikai, illetve gazdasági folyamatok következtében kialakult helyzet, amit az oktatási rendszerünk jelenleg felerősít.	0-3	
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a magyarországi szegénység helyzetéről, okairól, pl. Északkelet-Magyarország, ahol magasabb a roma népesség aránya, a nehézipar tönkremenése miatt komoly foglalkoztatási gondokkal küzd. A perifériára kerülésért egészségügyi, családi, pszichológiai, környezeti, oktatási okok egyaránt felelősek lehetnek. Szakkifejezéseket használ: pl.: előítélet, munkanélküliség, hátrányos helyzet, létszükséglet, foglalkoztatottság, alacsony iskolai végzettség, munkaerőpiac.	0-3	
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz: pl. az ország egészének megváltozott helyzete, az állami gondozottak sorsszerű életpályája, egyes lakótelepek lecsúszása, a roma munkanélküliség különböző okai.	0-3	
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizált (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Önálló véleményét a leányanya sorsáról megfogalmazta, megindokolta. Tudott példát mondani pl. lakóhelyéről vagy a médiából.	0-2	
Összesen		0-15	

A.3. Az alábbiakban egy bécsi kirándulásról szóló esetet olvashat. Elemezze az esetet 10-15 sorban a megadott szempontok alapján!

Miért alakult ki a bevásárlási láz? Milyen előzményei lehettek a megalázó feliratok megjelenésének? Az előítéletek kialakulása és természete a vázolt eset alapján.

1989-ben Gábor és Kati friss házasokként Bécsbe utaztak, hogy a világot kicsit megismerjék. Járták a várost, nézték a szép, szecessziós épületeket, a gótikus templomokat, a tiszta, takaros utcákat.

Ebben az időben virágzott az ún. bevásárló turizmus, azaz amikor az utazás szinte kizárólagos célja különböző fogyasztási cikkek megvásárlása volt. Gáborék úton-útfélen találkoztak hatalmas fagyasztószekrények terhe alatt nyögő Ladákkal, a videóktól és mikrohullámú sütőktől lenyomott farú Wartburgokkal, kazettákkal és magnókkal megpakolt Trabantokkal.

A kirakatokban látták a „Beszélünk magyarul” feliratokat és a magyar nyelven kedvező akciókat hirdető táblákat. Kati szeme megakadt valamelyik kirakatot nézve ezen a feliraton: „Magyar, ne lopj!!!” Többször is elolvasták, míg elhitték, hogy tényleg ez van kiírva. Később nemcsak egy helyen látták a tiltó táblákat, hanem több üzlet ajtaján is. Eldugták a velük lévő Skála Áruház feliratú reklámszatyrot, melyben az uzsonnájuk volt. Majd a következőkkel találkoztak: „Minden lopást a rendőrségnek jelentünk.” A szöveg kétnyelvű volt, a lengyel zászló mellett nem értették a szavakat, de a piros-fehér-zöld szín melletti üzenet felhőborította őket, különösen azért, mert németül nem éktelenedett ott a mondat.

5 pont	
---------------	--

Szempontok, kompetenciák	Az esetelemzés értékelése	Max. pontok	Adott pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-1	
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpon-túság	Az előítéletek és a konformista magatartás kialakulásának folyamatát mutatja be, nem tér ki lényegtelen elemekre.	0-2	
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri a Kádár-korszak gazdasági korlátjához való alkalmazkodás kapcsolatát. A gyakori lopások, a pénztelenség és a vágyak összefüggését, indokolja a bécsi kereskedők egy részének előítéletes viselkedését, a változás okát, ugyanakkor észreveheti a magyar vásárlási láz kiváltotta nyereségüket. Megállapíthatja a pénzen kívüli értékeket előtérbe helyező házaspár felháborodását, mely egyaránt szólhat a bécsieknek és egyes magyaroknak.	0-4	
A szakmai nyelv használata	Használja pl. a beilleszkedés, önértékelési zavar, elvárás, befolyás, konformizmus fogalmakat.	0-1	
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt, képes hasonló esetet említeni.	0-2	
Összesen		0-10	
A végső pontszám (összesen/2) kerekítés után		0-5	

A.4. Az alábbi fogalmak a politikai intézményrendszerre vonatkoznak. Helyettesítse a felsorolt fogalmakkal a szövegben vastagon szedett szavakat úgy, hogy írja be a szavak sorszámát a kipontozott helyre!

Fogalmak:

1. köztársasági elnök
2. miniszterelnök
3. ombudsman
4. Országgyűlés
5. képviselő
6. miniszterek
7. ügyészség
8. Alkotmánybíróság
9. Országgyűlés elnöke

- Tegnap kezdetét vette a **Tisztelt Ház**, azaz tavaszi ülészsaka.
- Napirend előtti felszólalásában a **kormányfő**, azaz a kialakult nemzetközi helyzetet elemezte.
- A **legfőbb közjogi méltóság**, azaz kitüntetésekkel adott át a nemzeti ünnep alkalmából.
- A **házelnök**, azaz ismertette az ülészsak napirendjét.
- A **minisztériumok vezetői**, azaz a rendkívüli találkozón egyeztetették álláspontjaikat.
- Az **állampolgári jogok országgyűlési biztosa**, azaz is jelen volt a meghallgatáson.
- A **taláros testület**, azaz napirendjén számos idevágó pont szerepel.
- A **vádhatóság**, azaz..... képviselője súlyosbításért fellebbezett.
- Az **országgyűlés tagjai**, azaz 1 perces néma felállással tisztelegtek a mártírok emléke előtt.

3 pont	
---------------	--

- Tegnap kezdetét vette a **Tisztelt Ház**, azaz **(4)** tavaszi ülészsaka.
- Napirend előtti felszólalásában a **kormányfő**, azaz **(2)** a kialakult nemzetközi helyzetet elemezte.
- A **legfőbb közjogi méltóság**, azaz **(1)** kitüntetésekkel adott át a nemzeti ünnep alkalmából.
- A **házelnök**, azaz **(9)** ismertette az ülészsak napirendjét.
- A **minisztériumok vezetői**, azaz a **(6)** rendkívüli találkozón egyeztetették álláspontjaikat.
- Az **állampolgári jogok országgyűlési biztosa**, azaz **(3)** is jelen volt a meghallgatáson.
- A **taláros testület**, azaz **(8)** napirendjén számos idevágó pont szerepel.
- A **vádhatóság**, azaz **(7)** képviselője súlyosbításért fellebbezett.
- Az **országgyűlés tagjai**, azaz **(5)** 1 perces néma felállással tisztelegtek a mártírok emléke előtt.

0–2 helyes megoldás esetén **0 pont**

3–5 helyes megoldás esetén **1 pont**

6–7 helyes megoldás esetén **2 pont**

9 helyes megoldás esetén **3 pont**

A.5. Az alábbiakban fogalom-meghatározásokat olvashat. Írja a fogalmakat a kipontozott vonalra!

A/ Az olyan alaptörvény, amivel más jogszabály nem állhat ellentétben.

B/ A bármely, munkaviszonyra vonatkozó kérdés szabályozására szolgáló irat a dolgozók és a munkaadó között.

C/ A olyan szervezetek, amelyek programjaikban összesítik a társadalmi érdekeket, és megfogalmazzák a problémák megoldásának alternatíváit.

3 pont	
---------------	--

(Minden helyes megoldás **1 pontot** ér)

A/ alkotmány

B/ kollektív szerződés

C/ (politikai) pártok

A.6. Válassza ki és húzza alá az alábbi meghatározások közül azt az egyet, amely a keretben lévő meghatározáshoz tartozik!

Munkanélküliségi ráta

- munkanélküliek segélyének maximuma
- tartós munkanélküliek aránya a féléven belül álláshoz jutókhöz képest
- EU által megkövetelt maximális munkanélküliségi arány
- munkaképes korú lakosság statisztikai adata
- gazdaságilag aktív népesség és a munkanélküliek egymáshoz viszonyított aránya

1 pont	
---------------	--

munkanélküliek segélyének maximuma
 tartós munkanélküliek aránya a féléven belül álláshoz jutókhöz képest
 EU által megkövetelt maximális munkanélküliségi arány
 munkaképes korú lakosság statisztikai adata
gazdaságilag aktív népesség és a munkanélküliek egymáshoz viszonyított aránya

A.7. Az alábbi kifejezések az Európai Unióval kapcsolatosak. Magyarázza meg a fogalmakat!

monetáris unió:

schengeni határ:

4 pont	
---------------	--

Teljesítményszint:

4 pont (a tartalmilag helyes válaszokra **2-2pont**)

monetáris unió: egyes országok közös valuta-kibocsátása, a közös pénzürték-állandóságának érdekében vállalt együttműködés.

schengeni határ: Egyes EU országok közös határa, melyen belül a tőke, szolgáltatások és a munkaerő mozgását nem korlátozzák, legtöbb helyen ezáltal fizikailag meg is szűnik a tagországok közti határellenőrzés. A külső határok védelmére fokozottan figyelnek, főleg az illegális határátkelést kívánják megakadályozni. Az újonnan csatlakozott EU országok, így hazánk még „határokon kívül” van.

A.8. Az alábbi esetek a szabadságjogokkal foglalkoznak. Válassza ki azokat az eseteket, amelyek sértik a szabadságjogokat!

- A pénztáros a boltban bankkártyás fizetés során elkérte valaki személyigazolványát és lefénymásolta azt.
- Névre szóló reklámajándékot kaptam postán az újságom kiadójától.
- Rendőri meghallgatás során politikai meggyőződéséről faggatnak valakit, kényszerítő eszközöket alkalmazva.
- A reklámcég megkérdezésem és beleegyezésem nélkül továbbította személyes adataimat három másik reklámcég részére, üzleti okokból.

Szabadságjogot sértő eset	Szabadságjogot nem sértő eset

2 pont	
---------------	--

(Minden két helyes megoldás **1 pontot** ér, félpont nem adható.)

Szabadságjogot sértő eset	Szabadságjogot nem sértő eset
A, C, D	B

A.9. A társadalom legtartósabb közössége a család. Sorolja fel, melyek a család legfontosabb feladatai! (Említsen legalább öt funkciót!)

.....

3 pont	
---------------	--

Teljesítményszint:

3 pont: 5 vagy több funkció említése

2 pont: 4 funkció leírása

1 pont: 3 funkció feltüntetése

- érzelmi biztonság, szeretet és lelki egyensúly nyújtása
- gyermekek gondozása és nevelése
- idősek és betegek gondozása
- anyagi feltételek megteremtése
- termelő funkció
- lakóhely fenntartása
- utódvállalás
- családtagok ellátása

A.10. Az alábbi szempontok segítségével hasonlítsa össze a szocialista típusú társadalmat a polgári demokráciával!

(Minden helyesen beírt sorért 1-1 pont adható.)

Szempontok	Szocialista típusú társadalmak	Polgári demokrácia
Gazdasági berendezkedés		
Pártszerkezet		
Termelő eszközök tulajdona		
Foglalkoztatottság		

4 pont	
---------------	--

(Minden helyesen beírt sorért **1-1 pont** adható. A válaszok tartalmukban legyenek hasonlóak, nem elvárás a szó szerinti egyezés.)

Szempontok	Szovjet típusú államok	Polgári demokrácia
Gazdasági berendezkedés	Tervutasításos	Piacgazdaság
Pártszerkezet	Egypártrendszer	Többpártrendszer
Termelő eszközök tulajdona	Jellemzően állami és szövetkezeti	Jellemzően magán
Foglalkoztatottság	Teljes (nem lehet munkanélküliség)	Nem teljes (munkanélküliség van)

B rész

Ismételten felhívjuk figyelmét, hogy a B rész két feladatsorából csak az egyiket kell megoldania!

**B.I.
Gazdasági alapismeretek**

B.I.1. Mit jelentenek az alábbi betűszavak!

1. WTO:.....
2. IMF:.....
3. IBR:
4. áfa :

4 pont	
---------------	--

(elemenként **1 pont**, összesen **4 pont**)

1. WTO: Világkereskedelmi Szervezet
2. IMF: Nemzetközi Valutaalap
3. IBRD: Világbank
4. áfa: általános forgalmi adó

B.I.2. Az alábbi feladatban állításokat olvashat. Aláhúzásával válassza ki a helyes választ!

I.

- A) A GDP a bruttó, a GNP a nettó hazai összterméket jelenti.
- B) A GNP a bruttó nemzeti összterméket jelenti, de ez a mai globalizálódott világban egyre ritkábban használt mutató.
- C) A GDP mindig nagyobb, mint a GNP.
- D) Az előző állítások mindegyike igaz.

II.

- A) Magyarországon egyszintű bankrendszer van, hiszen csak az MNB bocsáthat ki pénzt.
- B) A vállalatok csak a kereskedelmi bankoktól, míg a lakosság az MNB-től is vehet fel pénzt.
- C) A lakosság az MNB-től olcsóbb hiteleket vehet fel, mert az magyar kézben van.
- D) Magyarországon a 1987 óta ismét kétszintű bankrendszer működik.

III.

- A) A belső egyensúly azt jelenti, hogy a GDP megegyezik a GNP-vel.
- B) A külső kereskedelmi egyensúly azt jelenti, hogy az ország exportja és importja körülbelül azonos szinten van.
- C) Külső egyensúly csak belső egyensúllyal párhuzamosan jöhet létre.
- D) Belső egyensúly esetén az infláció és a munkanélküli ráta megegyezik.

3 pont	
---------------	--

Elemenként **1 pont**, összesen **3 pont**

- I. B
II. D
III. B

B.I.3. Az alábbiakban ismét állításokat olvashat. Döntse el, igaz vagy hamis egy-egy állítás! Húzza alá a megfelelőt!

- a.) Álláshirdetésre jelentkezéskor célszerű önéletrajzot készíteni vagy a meglévőt aktualizálni.
Igaz - Hamis
- b.) Egyéni vállalkozás csak magántulajdonban lehet.
Igaz - Hamis
- c.) Részvénytársaságot csak az állam hozhat létre.
Igaz - Hamis
- d.) Kisvállalkozást csak természetes személyek hozhatnak létre.
Igaz - Hamis
- e.) Minden gazdasági társaság egyben cég is, és minden cég egyben gazdasági társaság.
Igaz – Hamis
- f.) A Kft-k tulajdonosai minden vagyontárgyukkal felelnek a cég tartozásaiért.
Igaz – Hamis

0–1 helyes megoldás esetén 0 pont

2–3 helyes megoldás esetén 1 pont

4–5 helyes megoldás esetén 2 pont

6 helyes megoldás esetén 3 pont

3 pont	
---------------	--

- a.) Igaz b.) Igaz c.) Hamis d.) Hamis e.) Hamis f.) Hamis

B.I.4. Az alábbiakban egy eset leírását olvashatja. 10-15 sorban mutassa be az eset kapcsán, hogy mi az adók illetve a szociális kiadások szerepe az állami költségvetésben!

Egy 2002 júniusában elvégzett felmérés a jóléti kiadásokkal kapcsolatos lakossági véleményeket vizsgálta. A megkérdezés az ország felnőtt lakosságát reprezentáló 1500 fő mintán zajlott. A vizsgálat azt próbálta felmérni: a válaszadók inkább az adók csökkentését preferálják-e, még akkor is, ha ez a szociális kiadások csökkenését vonja maga után, vagy épp ellenkezőleg, a kiadások növelését választanák, tudva, ez adónöveléssel valósítható meg. Háromból két megkérdezett az előbbit, azaz az adócsökkentést és az ezzel járó szociális juttatáscsökkentést választaná, míg a harmadik válaszoló a magasabb adók ellenére is a szociális kiadások növelését várná a kormánytól. Pontosan ugyanígy oszlottak meg a vélemények egy 1996-os, illetve egy 1999-es kutatás során is. Mindkét korábbi időpontban ugyancsak 7:3 arányban választottak a két lehetőség közül a megkérdezettek. Úgy látszik tehát, nem változott a társadalom alapvető attitűdje az adópolitikáról a három, többé-kevésbé eltérő adópolitikát folytató kormány alatt sem.

.....

5 pont	
---------------	--

Szemponatok, kompetenciák	Az esetelemzés értékelése	Max. pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontság	Valóban a költségvetésről, annak kiadási és bevételi oldaláról szól, az adók és a szociális juttatások kérdésével foglalkozik.	0-2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri az adócsökkentés költségvetési hiányt növelő, az adóemelés költségvetési hiányt csökkentő szerepét, a kettő közötti fordított arányosságot, illetve esetleg az adózók társadalmi felelősségét is.	0-4
A szakmai nyelv használata	Használja a költségvetés, hiány, szociális ellátás, egyéni és társadalmi érdek stb. kifejezéseket.	0-2
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt.	0-1
Összesen		0-10
A végső pontszám (összesen/2) a kerekítés után		0-5

B.I.5. Az alábbiakban egy történetet olvashat. 5-10 sorban elemezze, értelmezze azt, majd tegyen javaslatot a megoldásra!

Egy vállalkozás munkavállalói elégedetlenek a bérezéssel és a munkakörülményekkel. A dolgozók úgy tudják, hogy aki korábban felemelte emiatt a szavát a munkaadónál, azt elbocsátották. Ezért a munkavállalók inkább csak maguk között beszélgetnek a problémákról, egyedül senki nem akar arra vállalkozni, hogy szóljon a többiek érdekében is.

.....

5 pont	
---------------	--

Szempontok, kompetenciák	Az esetelemzés értékelése	Max. pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontúság	A vizsgázó mindvégig a munkaerőpiac és a munkaviszony kérdéseiről ír.	0-2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri, hogy a munkavisztonnyal kapcsolatos a probléma, a munkaadó és a munkavállaló kapcsolatával foglalkozik	0-4
A szakmai nyelv használata	Használja a munkaerőpiac, munkaviszony, munkáltató, a munkavállaló, szakszervezet, sztrájk, Munka Törvénykönyve, kollektív szerződés kifejezések nagy részét.	0-2
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt.	0-1
Összesen		0-10
A végső pontszám (összesen/2) a kerekítés után		0-5

B.II. Pszichológiai alapismeretek

B.II.1. Írjon 15-20 soros esszét! Válasszon a megadott témákból egyet!
(Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont).

- Fejtse ki, hogy mi lehet a különbség függetlenség és nonkonformizmus között? Fogalmazza meg saját véleményét is, és illusztrálja példákkal!

vagy

- Írja le, melyek a serdülőkor főbb jellemzői, milyen lelki folyamatok játszódnak le ebben az életszakaszban! Mi a célja, értelme a szülők által elítélt magatartásformáknak (éjszakai kimaradás, szerelmi kalandok, kockázatkereső viselkedés)? Fogalmazza meg önálló véleményét is a serdülőkor nehézségeivel kapcsolatban!

.....
.....
.....

10 pont	
----------------	--

- Fejtse ki, hogy mi lehet a különbség függetlenség és nonkonformizmus között? Fogalmazza meg saját véleményét is, és illusztrálja példákkal!

Szempontok, kompetenciák	Az esszé értékelése	Max. pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2
A feladat megértése, témataratás, lényegkiemelés	Valóban a függetlenség és nonkonformizmus közti különbségekről ír.	0-2
Témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Feltárja, hogy a konformizmus optimális szintje szükséges az autonómmá váláshoz, és a nonkonformizmus inkább a deviancia irányába mutat.	0-4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja a függetlenség, önállóság, stabilitás, önértékelés, deviancia, norma stb. fogalmakat.	0-4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, problémaközpontúsága	Legalább három szempontból különbséget tesz a nonkonformizmus és a függetlenség között.	0-4
A téma aktualizált (élelsruerű, saját, vagy a médiából ismert példák alkalmazása), önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt a függetlenségről és a nonkonformizmusról.	0-4
Összesen		0-20
A végső pontszám (összesen/2) kerekítés után		0-10

- Írja le, mik a serdülőkor főbb jellemzői, milyen lelki folyamatok játszódnak le ebben az életszakaszban! Mi a célja, értelme a szülők által elítélt magatartásformáknak (éjszakai kimaradás, szerelmi kalandok, kockázatkereső viselkedés)? Fogalmazza meg önálló véleményét is a serdülőkor nehézségeivel kapcsolatban!

Szemponatok, kompetenciák	Az esszé értékelése	Max. pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2
A feladat megértése, témataratás, lényegkiemelés	Valóban a serdülőkorról ír, és nem ágazik el lényegtelen dolgok irányába.	0-2
Témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	A serdülőkori válság mechanizmusaiban felismeri a szülőkről való leválás fontosságát; az identitás kialakításának igényét, nehézségeit. A határok feszegetése, a korábban elfogadott értékrend megkérdőjelezése, a saját egyéniség alakítása, a kortárs csoport fontossága szerepel a kifejtésben.	0-4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja a témába vágó szakkifejezéseket: pl. serdülőkori válság v. krízis, önállóság, identitás, leválás, szülő-gyermek konfliktus, kortárs csoport, deviancia stb.	0-4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, problémaközpontúsága	A szülők és a gyermek szempontjaira is kitér a kifejtésben.	0-4
A téma aktualizált (életszerű, saját, vagy a médiából ismert példák alkalmazása), önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt, vagy aktuális példával illusztrálja a témát.	0-4
Összesen		0-20
A végső pontszám (összesen/2) kerekítés után		0-10

B.II.2. Elemezze 5-10 sorban az esetet abból a szempontból, hogy milyen érzelmeket éltett át a kislány a válást követően!

Jutka szülei elváltak és a kislány az édesanyjánál maradt. Apjához kéthetente mehetett láthatásra, ahol eltöltötte a hétvégét. Mikor hazament, nyugősen viselkedett, anyjával sokat veszekedett; ez főleg az iskolai szünetekben fordult elő, amikor több időt töltött együtt apjával. A szülők kapcsolata távolról sem volt felhőtlen, a válás után sokáig haragudtak egymásra. Az anya nem értette lánya viselkedését vele szemben, hiszen úgy érezte, továbbra is mindent megtesz érte, ahogy a válás előtt is tette.

.....
.....

5 pont	
---------------	--

Szemponatok, kompetenciák	Az esetelemzés értékelése	Max. pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontúság	Valóban a válás gyermekre való hatásáról ír.	0-2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri a konfliktust a gyermekben, ami mindkét szülőhöz való kötődése, megfelelési vágya miatt keletkezik. Felveti a másik szülő ellen való nevelés lehetőségét.	0-4
A szakmai nyelv használata	Használja a konfliktus, lojalitás, megfelelés, kötődés, ragaszkodás, stb. szavakat.	0-2
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt.	0-1
Összesen		0-10
A végső pontszám (összesen/2) a kerekítés után		0-5

B.II.3. Írja le 5-10 sorban, milyen pszichológiai történés játszódott le a róka fejében! Milyen más lehetősége lett volna a helyzet megoldására?

La Fontaine híres meséjében a róka szőlőt szeretett volna enni, de nem érte el a lugason a fürtöket. Sebaj, mondta magában, úgylis savanyú volt.

.....
.....

5 pont	
---------------	--

Szemponatok, kompetenciák	Az esetelemzés értékelése	Max. pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontúság	Valóban a kognitív disszonancia jelenségéről ír.	0-2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri a vágyak és a cselekvés, ill. az arról való tudás közti feszültséget, és a feszültségcsökkentés módját.	0-4
A szakmai nyelv használata	Használja a kognitív disszonancia, konfliktus, vágy, frusztráció stb. szakkifejezéseket.	0-2
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt.	0-1
Összesen		0-10
A végső pontszám (összesen/2) a kerekítés után		0-5

Az érettségi dolgozat értékelése

A. rész pontszámai feladattípusonként	Maximális pontszám
A.1. Esszé	15
A.2. Elemzés	15
A.3. Elemzés	5
A.4. Kiegészítés	3
A.5. Felismerés	3
A.6. Aláhúzás	1
A.7. Fogalom-magyarázat	4
A.8. Besorolás	2
A.9. Felsorolás	3
A.10. Összehasonlítás	4
A rész összesen	55
B rész pontszámai feladattípusonként	Maximális pontszám
Gazdasági alapismeretek	
B.I.1. Betűszavak	4
B.I.2. Kiválasztás	3
B.I.3. Igaz-hamis	3
B.I.4. Elemzés	5
B.I.5. Elemzés	5
VAGY	
Pszichológiai alapismeretek	
B.II.1. Esszé	10
B.II.2. Elemzés	5
B.II.3. Elemzés	5
B rész összesen	20
Írásbeli összesen	75